

KYSELYRAPORTTI 3/2022

20

22

SUOMALAISET HALUAVAT EUROOPAN PYRKIVÄN EROON VENÄLÄISESTÄ ENERGIASTA

Ajatuspaja Toivon kyselyraportti 3/2022

Sini Ruohonen & Antti Vesala

Joulukuun 2022 puolivälissä toteutetussa pikagallupissa haluttiin selvittää, kuinka laajasti suomalaiset ovat huolissaan energiakustannusten noususta ja onko sähkön hinta johtanut sähkön säästämiseen kotitalouksissa. Kyselyssä tiedusteltiin myös vastaajien kantaa venäläiseen energiaan ja kerättiin näkemyksiä siitä, millaisia odotuksia kansalaisilla on päättäjien toimista ydinvoiman lisäämiseksi.

Vastaajien taustamuuttujina käytettiin ikä- ja tuloluokkia, ja tuloksista kävi ilmi, että vastaukset jakaantuivat hyvin samalla tapaa riippumatta näistä tekijöistä. Taustamuuttujana käytettiin myös puoluekannatusta, ja tässä raportissa esitellään, millaisia eroja vastaajaryhmien välillä oli riippuen siitä, minkä kuuden suurimman puolueen kannattajia vastaajat kertoivat olevansa.

Kyselyraportissa esitellään gallupin tulokset dataan pohjautuen ja lisäksi tuloksia kommentoidaan lyhyesti *kursiiviosioilla*. Kursivoidut kommenttitekstit ovat raportin laatijoiden Ajatuspaja Toivon toiminnanjohtaja, VTM Sini Ruohosen ja tutkimuspäällikkö, FM Antti Vesalan analyysejä. Kommenttien tarkoitus on kontekstoida kyselyn tuloksia vallitsevaan poliittiseen tilanteeseen.

Kyselyssä vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin/väittämiin:

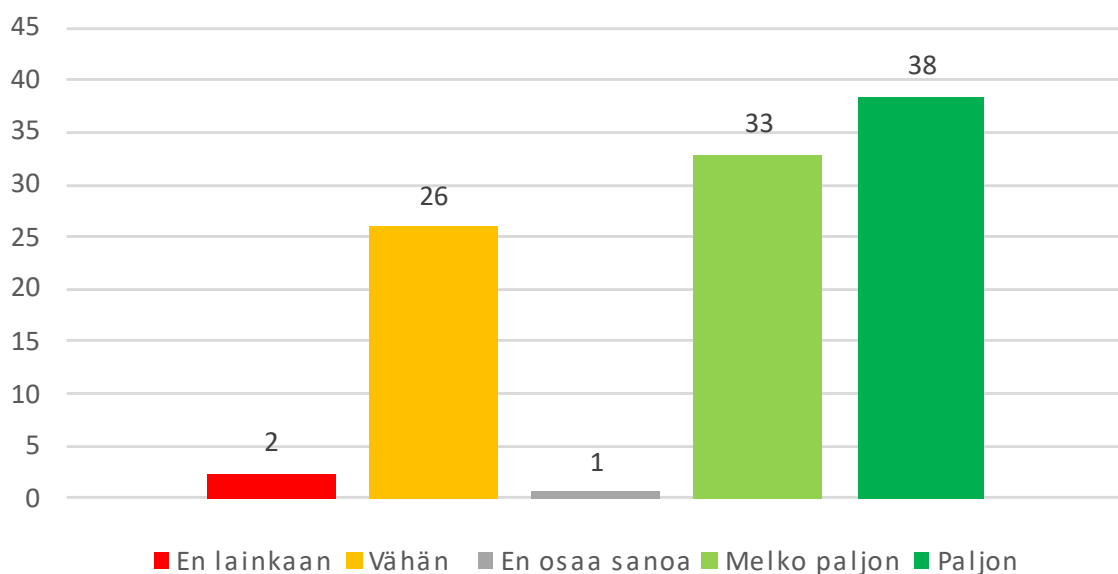
- Oletko huolissasi energiakustannusten noususta?
- Oletko pyrkinyt vähentämään sähkönkulutusta kotitaloudessasi viimeistein viikkojen aikana?
- Odotan päättäjiltä toimia ydinvoiman lisäämiseksi, jotta pidemmällä aikavälillä Suomessa voidaan turvata päästöttömän sähkön riittävyys ja tasainen saanti.
- Euroopan on pyrittävä kokonaan eroon venäläisestä energiasta.

Ajatuspaja Toivo teetti 15.-16.12.2022 kyselytutkimuksen Kantar Publicilla. Haastattelut kerättiin gallup forumissa ja vastauksensa antoi 1020 henkilöä. Tulosten tilastollinen virhemarginaali on noin $\pm 3,1$ prosenttiyksikköä.

Kansalaisten huoli energiakustannusten noususta

Kyselyssä haluttiin selvittää, kuinka huolissaan suomalaiset ovat energiakustannusten noususta. Tulokset kertovat, että yli kolmannes vastaajista oli huolissaan tilanteesta paljon tai melko paljon. Neljännes vastaajista kertoi olevansa vähän huolissaan ja vain kaksi prosenttia vastasi, ettei ole huolissaan lainkaan.

Oletko huolissasi energiakustannusten noususta? (Kaikki vastaajat, %)

Kommentti:

Kansalaisten huolestuneisuus tilanteesta kertoo siitä, että tilanne on tiedostettu. Näin laaja huoli edellyttää päätöksentekijöiltä nopeita ratkaisuja. Hallituksen varautuminen hinnannousuun syksyn aikana olisi voinut vähentää kansalaisten huolta ja lisätä turvallisuudentunnetta.

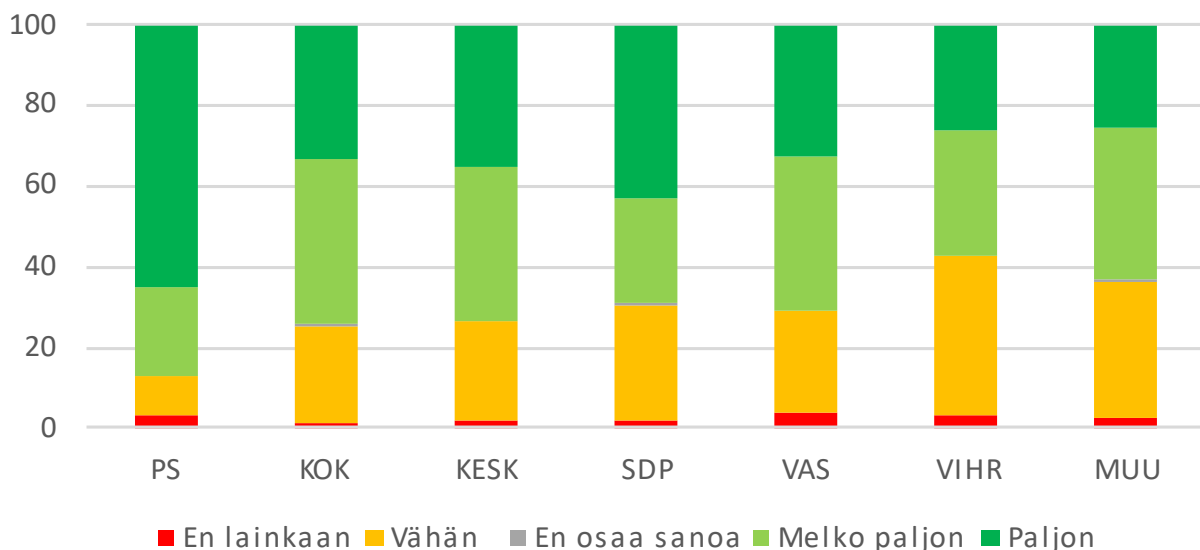
Yhtenä yhteiskunnallisena huolenaiheena energiakustannusten nousussa on voitu pitää yhteiskunnallisen keskustelun ja uutisoinnin ulkopuolelle jääviä kansalaisia, joita ei tavoiteta tiedottamisella tai tiedonvälityksellä.

Tämän kyselytutkimuksen tulos on huojentava tieto siinä mielessä, että vain hyvin pieni osa suomalaisista ei ole lainkaan huolissaan tilanteesta olettaen, että huolestuminen korreloi ainakin jossain määrin tietoisuuden kanssa.

Kansalaisten huoli energiakustannusten noususta puoluekannatuksen mukaan

Vastausten tarkastelu puoluekannatuksen mukaisesti kertoo, että eniten huolta energiakustannusten noususta on perussuomalaisten kannattajien keskuudessa. Ainoastaan perussuomalaisten kannattajissa paljon huolissaan olevien vastaajien osuus ylisi yli 60 prosentin. Kokoomuksen, keskustan ja SDP:n kannattajissa vastaajien jakaumat olivat hyvin samanlaiset. Vain vihreiden kannattajissa paljon tai melko paljon huolissaan olevien osuus jää alle puoleen vastaajista.

Oletko huolissasi energiakustannusten noususta? Puoluekannatuksen mukaan, kantansa kertoneet

Kommentti:

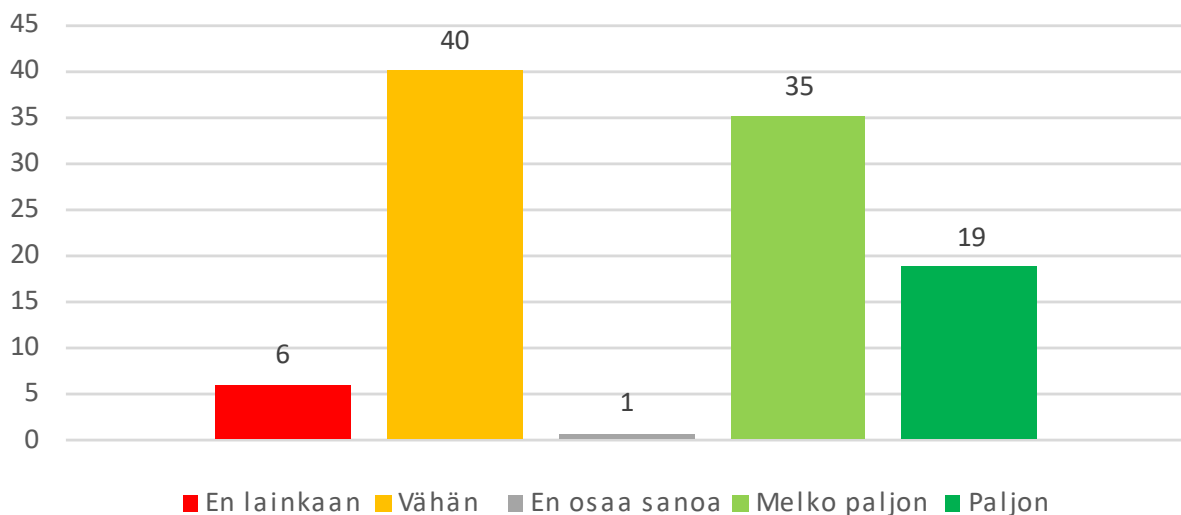
Vihreiden kannattajien vastausten poikkeavuus selittynee sillä, että puolueen kannatus on painottunut kaupunkeihin ja nuoriin. Kannattajien joukossa on todennäköisesti siis vähemmän ihmisiä, joiden kodin lämmitysmuotona on suora sähkölämmitys.

Perussuomalaisten kannattajien vastausten poikkeavuus kokoomuksen, SDP:n ja keskustan tiedoista on kiinnostavaa ja vaikeammin selitettävissä. Kivin ilmeisenä selityksenä ei voida pitää asumismuotoa, kuten vihreissä. Perussuomalaisten viestinnässä korostetaan uhkakuvia. Voikin olla, että PS:n kannattajat ovat huolestuneet muita enemmän, koska ovat perussuomalaisten viestinnän tavoitettavissa muita ryhmiä paremmin esimerkiksi sosiaalisessa mediassa.

Suomalaisten pyrkimykset vähentää sähkönkulutusta

Gallupissa selvitettiin, kuinka paljon kotitalouksissa on pyritty vähentämään sähkönkulutusta viimeisten viikkojen aikana. Suomalaiset ovat vastausten perusteella ottaneet energiasäästötalkoisiin osaa vaihtelevasti. Vastaajista yli puolet (54 %) kertoi pyrkineen säästämään sähköä paljon tai melko paljon. Suuri joukko vastaajista (40 %) kertoi pyrkineensä säästämään sähköä vähän. Vain kuusi prosenttia vastasi, ettei ole pyrkinyt vähentämään kulutustaan lainkaan.

Oletko pyrkinyt vähentämään sähkönkulutusta kotitaloudessa viimeisten viikkojen aikana? (Kaikki vastaajat, %)

Kommentti:

Suomalaisten sähkönkulutus on laskenut loppusyksyn aikana. Sähköverkkoyhtiö Fingridin mukaan kulutus laski jo lokakuussa seitsemän prosenttia¹. Marraskuussa sähköä kulutettiin lähes 10 prosenttia vähemmän vuoden takaiseen verrattuna².

On mielenkiintoista, että huoli energiakustannusten noususta (kysymys 1) korreloi vastauksissa siihen, miten kotitalouksissa on ryhdytty säästötoimiin. Vaikka kyselyyn vastanneista 71 % kertoi olevansa kustannuksista huolissaan melko paljon tai paljon, vain 54 % vastasi pyrkineensä säästämään sähköä paljon tai melko paljon. Toisaalta oman pyrkimyksen arviointi on suhteellista. Vastaaja on voinut ajatella, että omat pyrkimykset säästöihin ovat olleet vähäisiä, vaikka ne olisivat olleet kulutukseen suhteutettuina merkittäviä. Riippuen asumis- ja lämmitysmuodosta voi kulutus vaihdella paljon ja samoin säästämahdollisuudet olla varsin rajalliset.

¹ Fingridin tiedote 1.11.2022 <https://www.fingrid.fi/ajankohtaista/tiedotteet/2022/sahkonkulutus-laski-lokakuussa-kahdeksan-prosenttia/>

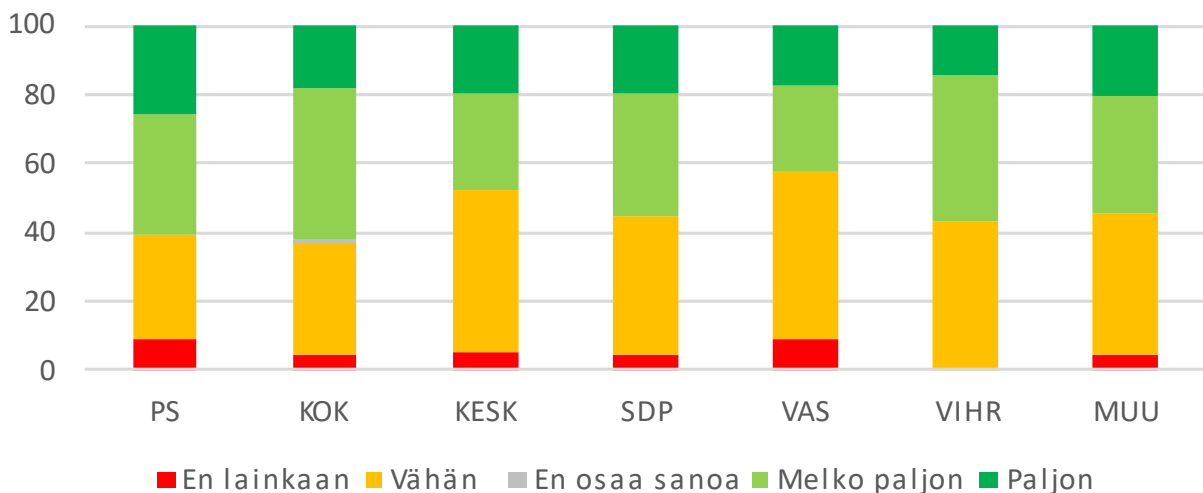
² Energiateollisuuden tilastot, julkistettu 12.12.2022: https://energia.fi/uutishuone/materiaalipankki/sahkon_kuukausitilasto.html#material-view

Suomalaisten pyrkimykset vähentää sähkönkulutusta puoluekannatuksen mukaan

Eri puolueiden kannattajien keskuudessa ei ole kovinkaan suurta vaihtelua siinä, miten paljon sähkönkulutusta on pyritty viime viikkojen aikana vähentämään. Vaikka perussuomalaisten keskuudessa energiakustannusten noususta huolissaan olleiden osuus oli edellä kerrotusti (melko paljon tai paljon - vastanneet) 90 prosentin luokkaa, on sähkön säästöön melko paljon tai paljon vastanneiden osuus huomattavasti pienempi eli 60 prosenttia vastaajista.

Vain keskustan ja vasemmistoliiton vastaajien joukoissa vähän tai ei lainkaan säästämään pyrkineiden osuus ylittää. Vihreiden kannattajissa ei ollut vastaajia, jotka eivät olisi lainkaan pyrkineet säästämään.

Oletko pyrkinyt vähentämään sähkönkulutusta kotitaloudessasi viimeisten viikkojen aikana? Puoluekannatuksen mukaan, kantansa kertoneet

Kommentti:

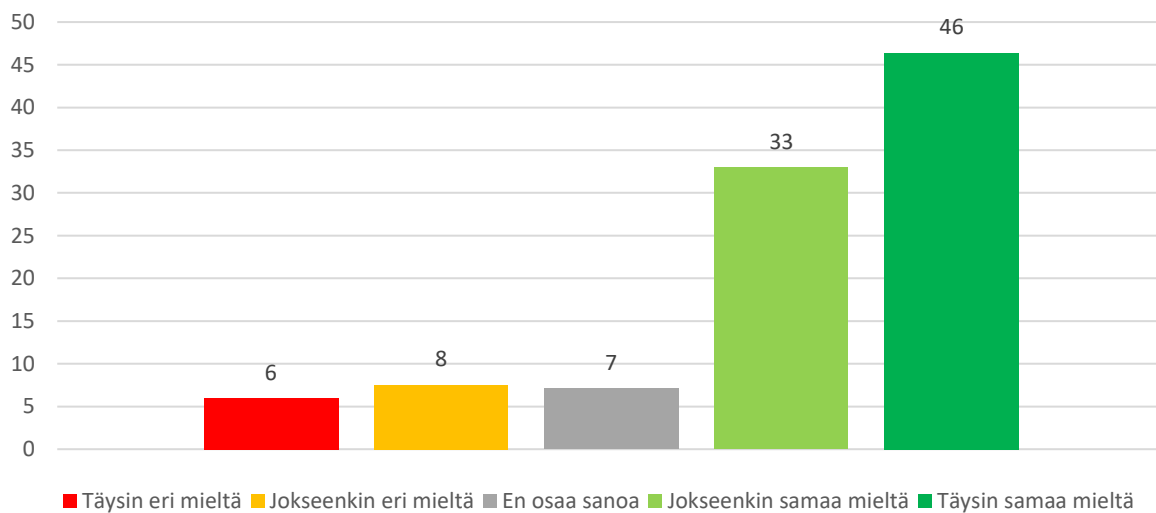
Kokoomuksen, perussuomalaisten ja SDP:n kannattajissa vastausten jakauma on tässäkin kysymyksessä hämmästyttävänkin identtinen. Olisi mielenkiintoista selvittää lisää, missä yksittäisissä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä näiden puolueiden kannattajat vastaavat samalla ja missä eri tapaa.

On silmään pistävää, ettei keskustan kannattajissa ole yhtä paljon säästäväisyyteen ”melko paljon tai paljon” pyrkineitä kuin mitä perussuomalaisten, kokoomuksen ja SDP:n joukoissa. Vastaajat voivat toki kokea oman säästäväisyytensä eri tavoin, eivätkä vastaukset siten kerro, onko keskustan kannattajissa kotitalouksien säästöt sen pienempiä kuin suurempia kuin verrokipuolueiden kannattajissa.

Odotukset päättäjien toimista ydinvoiman lisäämiseksi

Kyselyssä selvitettiin vastaajien näkemystä väitteeseen, jonka mukaan päättäjiltä odotetaan toimia ydinvoiman lisäämiseksi turvataksemme päästöttömän sähkön riittävyys ja saanti. Lähes puolet (46 %) vastaajista yhtyi väitteeseen täysin ja kolmanneskin oli väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä. Vain kuusi prosenttia vastaajista kertoi olevansa väitteen kanssa täysin erimielinen.

Odotan päättäjiltä toimia ydinvoiman lisäämiseksi, jotta pidemmällä aikavälillä Suomessa voidaan turvata päästöttömän sähkön riittävyys ja tasainen saanti.
(Kaikki vastaajat, %)

Kommentti:

Energiateollisuuden viime toukokuussa (2022) julkaistussa kyselyssä ydinvoiman kannatus nousi uusiin ennätyslukemiin (60 % suomalaisista kannatti) ja vastustus oli alhaisemmalla tasolla kuin koskaan aiemmin Suomessa³. Nyt tuoreimmassa selvityksessä suosio on kasvanut entisestään. ET:n kyselyn mukaan nyt energiakriisin myötä peräti 83 % suomalaisista kannattaa ydinvoimaa⁴.

Kyselymme vastaajista 79 % kertoi odottavansa päättäjiltä toimia ydinvoiman lisäämiseksi, eli tulos on hyvin samansuuntainen kuin ydinvoima-asenteita mitannut Energiateollisuuden saama tulos.

Kansalaismielipiteen vahvistuttua näin selvästi tulisi viimeistään hallitusohjelmassa ottaa ydinvoimamyönteisyys huomioon ja ryhtyä toimiin sen lisäämiseksi. Suomalaisten kuulemisen pitäisi tässä kysymyksessä johtaa toimenpiteisiin samoin kuin mitä Nato-jäsenyyden edistämiseksi tehtiin sen jälkeen, kun lukuisat kyselyt osoittivat kansalaisten selvän enemmistön kannattavan asiaa.

³ Energiateollisuuden tiedoste 17.12.2022 https://energia.fi/uutishuone/materiaalipankki/ydinvoiman_kannatus_uuteen_ennatykseen.html

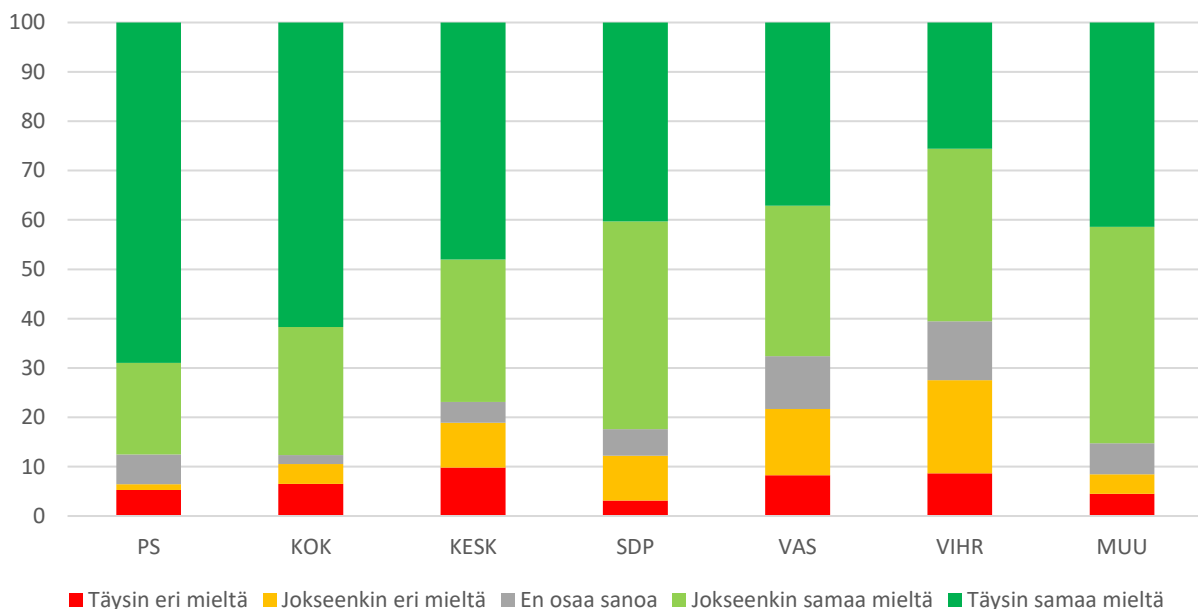
⁴ Energiateollisuuden materiaalipankki, Energia-asenteet -tutkimukset: <https://energia.fi/meista/tutkimus/energia-asenteet>

Odotukset päättäjien toimista ydinvoiman lisäämiseksi puoluekannatuksen mukaan

Vastauksista ilmeni, että jopa 60 prosenttia vihreiden kannattajista kertoi odottavansa päättäjiltä toimia ydinvoiman lisäämiseksi. Toisaalta edelleen puolueen kannattajien joukossa oli eniten vastaajia, jotka olivat väittämän kanssa jokseenkin tai täysin eri mieltä. Hiuksenhienosti keskustan kannattajissa oli kuitenkin kaikista eniten vastaajia, jotka olivat väittämän kanssa täysin erimielisiä.

Kokoomuksen ja perussuomalaisten kannattajat näyttävät olevan ydinvoiman lisäämisen suhteen myönteisimpiä ja odottavan päättäjiltä eniten toimenpiteitä asian edistämiseksi. SDP:n kannattajien joukossa myönteinen suhtautuminen väitteeseen oli selvästi lähempänä porvari- kuin vasemmistopuolueita.

Odotan päättäjiltä toimia ydinvoiman lisäämiseksi. Puoluekannatuksen mukaan, kantansa kertoneet

Kommentti:

Ydinvoiman kannatus on perinteisesti ollut vahvempaa oikeistossa kuin vasemmistossa. Mielenkiintoista on, että keskustan kannattajissa jakauma lähenee enemmän vasemmistoliittoa ja vihreitä, kun taas SDP:n kannattajissa väittämän kanssa täysin erimielisiä on peräti kaikista vastaajaryhmistä vähiten. Virhemarginaalit voivat toki tässä kohtaa muuttaa järjestyksen. Vastauksista herää kysymys, nähdäänkö keskustan kannattajien joukossa ydinvoiman lisäämisen heikentää esimerkiksi turvetuotannon merkitystä.

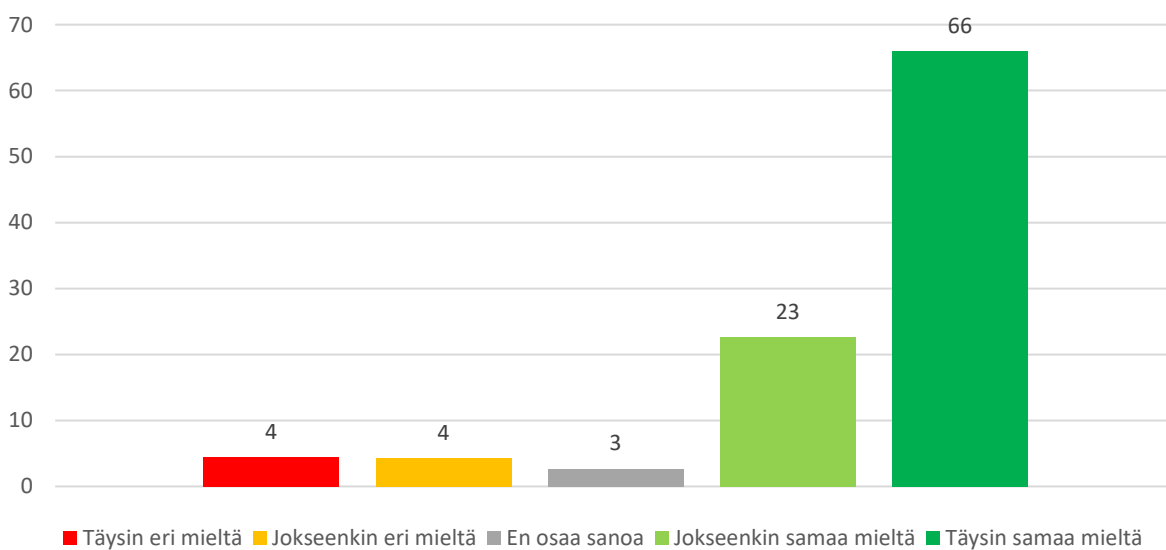
Huolimatta puolueiden välisistä eroista näyttää tulosten valossa vahvasti siltä, että kaikkien puolueiden kannattajissa enemmistö on kallistumassa ydinvoiman lisäämisen kannalle. Näin ollen asiasta ei olisi ennakoitavissa merkittävää kysymystä hallitusneuvotteluissa, vaan yhteisymmärrys löytyy koalitiosta riippumatta.

Suhtautuminen venäläiseen energiaan

Vastaajia pyydettiin ottamaan kantaa väittämään, jonka mukaan Euroopan tulisi pyrkiä kokonaan eroon venäläisestä energiasta. Peräti kaksi kolmasosaa vastaajista oli väitteen kanssa täysin samaa mieltä, ja lisäksi lähes neljännes jokseenkin samaa mieltä. Vain hyvin pieni osa vastaajista (yht. 8 prosenttia) oli väitteen kanssa eri mieltä täysin tai jokseenkin.

"Euroopan on pyrittävä kokonaan eroon venäläisestä energiasta."
(Kaikki vastaajat, %)

Kommentti:

Vastaukset eurooppalaiseen näkökulmaan heijastelevat toki vahvasti ulko- ja turvallisuuspoliittista tilannetta, jossa Venäjä viimeaikaisen toimintansa seurauksena nähdään arvaamattomana ja turvattomuutta lisäävänä toimijana, jolloin energiariippuvaisuutta halutaan vähentää - tai kuten selvityksen mukaan voidaan jyrkemmin ilmaista: lopettaa energian tuonti Venäjältä kokonaan.

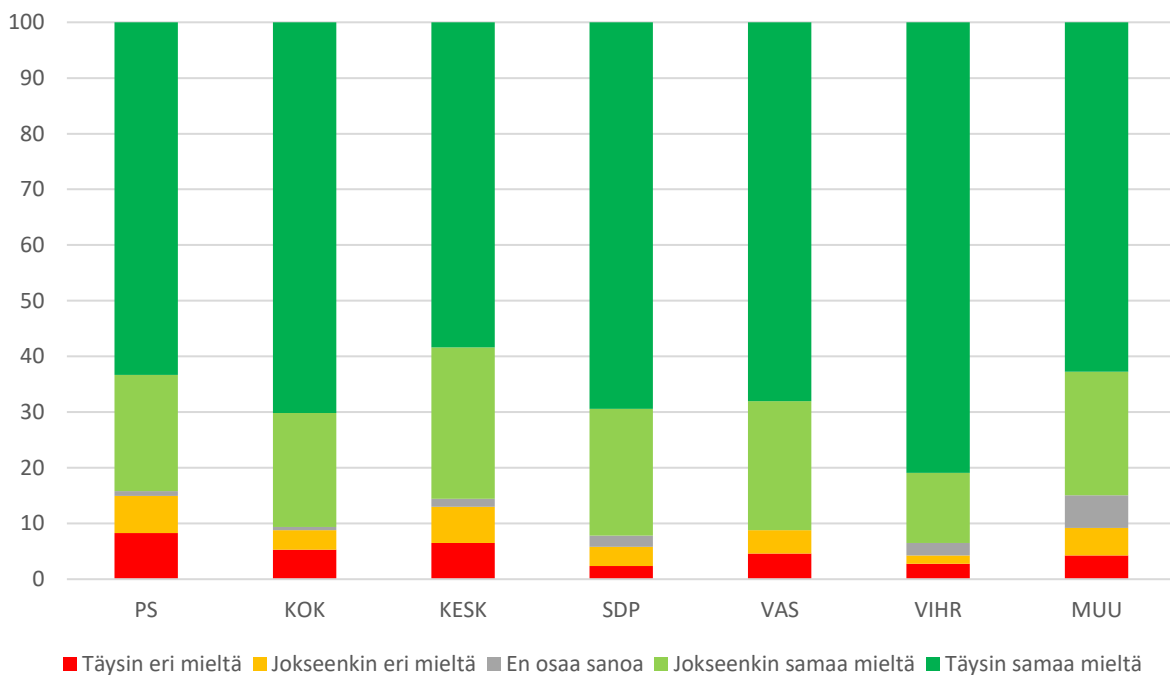
Suomalaiset Eurooppa-politiikkaan osallistuvat päättäjät niin maan hallituksessa kuin Euroopan parlamentissa saavat suomalaisilta tässä selvityksessä vahvan viestin siitä, millaisia energiaratkaisua Suomen tulisi koko Euroopan tasolla jatkossa edistää: Eroon venäläisestä energiasta, tilalle esimerkiksi ydinvoimaa.

Suhtautuminen venäläiseen energiaan puoluekannatuksen mukaan

Vastaajien puoluekannatus ei ole merkittävä muuttuja, kun verrataan vastaajien suhtautumista väitteeseen venäläisestä energiasta irtaantumiseen liittyen. Vähäistä eroa on havaittavissa vihreiden ja toisaalta keskustan ja perussuomalaisten kannattajakuntien suhtautumisessa asiaan: vihreiden kannattajista 81 prosenttia on täysin sitä mieltä, että venäläisestä energiasta on pyrittävä kokonaan eroon, siinä missä keskustalaisista näin ajattelee 58 prosenttia, enemmistö siis heistäkin.

Isossa kuvassa ylivoimainen enemmistö vastaajista puoluekannasta riippumatta asettuu väitteen kanssa samalle kannalle joko täysin tai jokseenkin. Yhteenlaskettuna myötämielisten osuus on kaikissa suurimmissa puolueissa vähintään yli 80 prosentin. Vastaavasti kaikissa puolueissa väittämän kanssa täysin erimielisiä on alle 10 prosenttia vastanneista.

Euroopan on pyrittävä kokonaan irti venäläisestä energiasta. Puoluekannatuksen mukaan, kantansa kertoneet

Kommentti:

Tulevaa hallituskoalitiota muodostettaessa lienee melko selvää asettaa Suomen tavoitteeksi se, että Euroopan tasolla irtaannutaan venäläisestä tuontienergiasta kokonaan. Ainakaan puolueiden kannattajakunnista ei tule juurikaan vastustusta tälle poliittiselle linjaukselle.